

sunt a peccato, hic fines orbis terrae deducti a gratia. Non habemus amplius suspectam exilii exprobrationem; non extimescimus amplius flammeam romphaeam; non timemus amplius claustra portarum paradisi; non metuimus amplius morsus serpentum; non amplius a ficu accipimus folia; non amplius ad sonum gressus contremiscimus. Quae enim ex Virgine facta est, adoravimus processionem; medicum naturae aspeximus. Quis enim vidit, quis audivit? Quis ex imbecilla radice cognovit unquam effloruisse medicum. Quaenam foemina visa est mater patris proprii? Quaenam eum genuit, qui divina virtute genuerat? Quaenam cum peperit, qui videbatur quidem figmentum, intelligebatur autem esse fictor? Quaenam fuit consecuta, ut haberet filium, et nullum senserit damnum Virginitatis? [...]

Sed Virginem, o Iudaeae, non credis peperisse. Quomodo legisti Prophetam Esaiam clamantem: *Ecce virgo in utero concipiet, et pariet filium, et vocabunt * nomen Emmanuel: Quod est interpretatum: nobiscum Deus.*¹ Sed quod post partum mansit virgo, hoc quoque didicisti ab Ezechiele. *Duxit me, inquit, Angelus, et posuit me ad portam Orientis, et dixit mihi: Fili hominis, quid tu vides? Et dixi: Video ego portam clausam? Et dixit mihi: Haec est porta, nemo ingreditur per ipsam, neque egreditur, nisi Dominus Sabaoth solus. Ipse ingreditur, et egreditur, et erit porta clausa.*²

LIBER IACOBI³

(Apocryphus Novi Testamenti)

CANT⁴ 74 IV. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη λέγων αὐτῇ· Ἄννα, Ἄννα, ἐπήκουσε Κύριος τῆς δεήσεώς σου, καὶ συλλήψει καὶ γεννήσεις, καὶ λαληθήσεται τὸ σπέρμα σου ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ. Καὶ εἶπεν Ἄννα· Ζῇ Κύριος ὁ θεός μου, ἐὰν γεννήσω εἴτε ἄρρεν εἴτε θῆλυ, * προσάξω αὐτὸ δῶρον Κυρίῳ τῷ 2092

CANT⁴ 74 IV. Et ecce Angelus Domini adstitit dicens ei: Anna, Anna, Deus 2092
*75 exaudivit orationem tuam: concipies et paries et celebrabitur * semen tuum in toto mundo. Dixit autem Anna: « Vivit Dominus Deus meus, quod sive masculum sive foeminam genuero, offeram illud munus

¹ Isa. VII, 14. Matth. I, 23.

² Ezech. XLIV, 2-3.

³ Alias *Protoëvangeliū Iacobi*. — Debitum putamus (inter Apocrypha N. T.) huius Libri, cuiusdam Anonymi saec. II, hunc unum referre locum, quia S. Liturgia dies festos agit Nativitatis atque Praesentationis Deiparae Virginis Mariae.

⁴ CANT = Codex Apocryphus Novi Testamenti... illustratus a I. A. Fabricio, Hamburgi, 1703.

θεῶ μου, καὶ ἔσται λειτουργοῦν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ ἦλθον ἄγγελοι δύο λέγοντες αὐτῇ· Ἰδοὺ Ἰωακείμ ὁ ἀνὴρ σου ἔρχεται μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ. Ἄγγελος γὰρ κυρίου κατέβη πρὸς αὐτὸν λέγων· Ἰωακείμ, Ἰωακείμ, ἐπήκουσε Κύριος ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς σου· * κατὰ- *76
βηθι ἐντεῦθεν· ἰδοὺ γὰρ ἡ γυνή σου Ἄννα ἐν γαστρὶ λήψεται. Καὶ κατέβη Ἰωακείμ, καὶ ἐκάλεσεν τοὺς ποιμένας αὐτοῦ λέγων· Φέρετέ μοι ὧδε δέκα ἀμνάδας ἀσπίλους καὶ ἀμώμους, καὶ ἔσονται κυρίῳ τῷ θεῷ μου· καὶ φέρετέ μοι δεκαδύο μόσχους ἀπαλούς, καὶ ἔσονται τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῇ γερουσίᾳ· καὶ ἑκατὸν χιμάρους παντὶ τῷ λαῷ. Καὶ ἰδοὺ Ἰωακείμ ἦκε μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ, καὶ ἔστη Ἄννα πρὸς τὴν πύλην καὶ εἶδε τὸν * Ἰωακείμ ἐρχό- *77
μενον, καὶ δραμοῦσα ἐκρεμάσθη εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ λέγουσα· Νῦν οἶδα ὅτι Κύριος ὁ θεὸς εὐλόγησέ με σφόδρα· ἰδοὺ γὰρ ἡ χήρα οὐκέτι χήρα, καὶ ἡ ἄτεκνος ἐν γαστρὶ λήψομαι. Καὶ ἀνεπαύσατο Ἰωακείμ τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

V. Τῇ δὲ ἐπαύριον προσέφερε τὰ δῶρα αὐτοῦ λέγων ἐν ἑαυτῷ· Ἐάν κύριος ὁ θεὸς ἱλασμή μοι, τὸ πέταλον τοῦ ἱερέως φανερόν μοι ποιήσει. Καὶ προσέφερεν τὰ δῶρα αὐτοῦ Ἰωακείμ καὶ προσεῖχεν τῷ πετάλῳ τοῦ ἱερέως, ὡς ἐπέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ οὐκ εἶδεν ἁμαρτίαν * ἐν ἑαυτῷ. *78
Καὶ εἶπεν Ἰωακείμ· Νῦν οἶδα ὅτι κύριος ἱλάσθη μοι καὶ ἀφῆκεν πάντα τὰ

Domino Deo nostro et in sacris rebus illi ministrabit omnibus diebus vitae suae ». Et ecce Angeli duo venerunt, dicentes ipsi: « Ioachim vir tuus cum gregibus suis est ». Angelus enim Domini descenderat ad ipsum dicens: * « Ioachim, Ioachim, exaudivit Deus orationem tuam; *76
descende hinc. Ecce Anna uxor tua in utero concipiet ». Et descendit Ioachim, et vocavit pastores suos, dicens: « Afferte mihi huc decem agnas puras immaculatas et erunt Domini Dei mei. Et adducite mihi duodecim vitulos mundos, et erunt sacerdotum et cleri, seu senilis ordinis (gerusiae): et adferte mihi centum hircos, et erunt centum hirci totius populi ». Et ecce Ioachim venit cum gregibus suis, et stabat Anna in porta, viditque Ioachim venientem et accurrens appensa * est de collo eius, dicens: « Nunc cognosco, quod Dominus Deus *77
benedixit mihi vehementer. Ecce enim quae vidua eram, amplius vidua non sum: et quae eram sterilis, in utero habebō ». Et requievit Ioachim in domo sua prima die.

V. Crastino autem obtulit sua dona dicens in seipso: « Si Dominus Deus benedixerit mihi, lamina sacerdotis hoc faciet mihi manifestum ». Et obtulit dona sua Ioachim et attendit laminae [seu ephod aut rationali] * sacerdotis, cum est admissus ad altare Domini, et non vidit peccatum in se ipso. Et dixit Ioachim: « Nunc novi *78

ἀμαρτημάτων μου. Καὶ κατέβη ἐκ ναοῦ κυρίου δεδικαιωμένος, καὶ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

*79 Ἐπληρώθησαν δὲ οἱ μῆνες αὐτῆς· ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ μηνὶ ἐγέννησεν Ἀννα. Καὶ εἶπεν τῇ μαίᾳ· Τί ἐγέννησα; Ἡ δὲ εἶπεν· Θῆλυ. Καὶ εἶπεν Ἀννα· Ἐμεγαλύνθη ἡ ψυχὴ μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ ἀνέκλινεν αὐτήν. Πληρωθεισὼν δὲ τῶν ἡμερῶν ἀπεσμήξατο * Ἀννα, καὶ ἔδωκεν μασθὸν τῇ παιδί, καὶ ἐπώνομασε τὸ ὄνομα αὐτῆς Μαριάμ.

*80 VI. Ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡμέρᾳ ἐκραταιοῦτο ἡ παῖς· γενομένης δὲ αὐτῆς ἑξαμηνιαίου ἔστησεν ἡ μήτηρ αὐτῆς χαμαί, τοῦ διαπειράσαι εἰ ἴσταται. Καὶ ἐπὶ τὰ βήματα περιπατήσασα ἦλθεν εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς. Καὶ ἀνῆρπασεν αὐτὴν λέγουσα· Ζῆ κύριος ὁ θεός μου, οὐ μὴ περιπατήσης ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἕως ἂν ἀπάξω σε ἐν τῷ ναῷ Κυρίου. Καὶ ἐποίησεν ἀγίασμα ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτῆς, καὶ πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον οὐκ εἶα * διέρχεσθαι δι' αὐτῆς· καὶ ἐκάλεσε τὰς θυγατέρας τῶν Ἑβραίων τὰς ἀμιάντους, καὶ διεπλάνων αὐτήν.

Ἐγένετο δὲ πρῶτος ἐνιαυτὸς τῇ παιδί, καὶ ἐποίησεν Ἰωακεὶμ δοχὴν μεγάλην, καὶ ἐκάλεσε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ τὴν γερουσίαν καὶ πάντα τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ. Καὶ προσήνεγκεν Ἰωακεὶμ τὴν παιῖδα τοῖς ἱερεῦσι, καὶ εὐλόγησαν αὐτὴν λέγοντες· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, εὐλόγησον τὴν παιῖδα ταύτην καὶ δὸς αὐτῇ ὄνομα ὀνομαστὸν αἰώνιον ἐν πάσαις

quod Deus est propitiatus mihi et remisit mihi omnia peccata mea ». Et descendit a domo Domini iustificatus, et venit in domum suam.

*79 Concepit itaque Anna, et completi sunt illi menses sex. Mense autem nono peperit Anna et dixit obstetrici: « Quid peperit? » Ipsa autem dixit, foeminam. Et dixit Anna: « Magnificata est anima mea in hora ista » et reclinavit eam. Impletis autem diebus, * mundata est Anna, et dabat ubera natae, et nominavit nomen eius Mariam.

*80 VI. De die autem in diem roborabatur puella. Cum vero facta est sex mensium, deposuit eam mater eius humi, ut experiretur illam, si erecta staret. Et septem gressus fecit ambulando, et venit in sinum matris suae. Et dixit Anna: « Vivit Dominus Deus meus, quia non ambulabis super terram, donec te obtulero in templum Domini ». Et fecit sanctificationem in cubili suo; et quidquid est coinquinatum, satagebat * ab ea segregare propter illam, et vocavit filias Hebraeorum immaculatas, et oblectabant eam. Factusque est puellae primus annus; fecitque magnum convivium Ioachim, et vocavit sacerdotum principes et scribas et totum senatum et omnem populum Israël. Et obtulit puellam ipsis sacerdotum principibus, et benedixerunt illi, dicentes: « Deus Patrum nostrorum benedic huic puellae, et da illi nomen celebratum aeternum in omnibus generationibus ». Et dixit

ταῖς γενεαῖς. * Καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός· Γένοιτο, γένοιτο, ἀμήν. Καὶ προσή- *81
νεγκεν αὐτὴν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ εὐλόγησαν αὐτὴν λέγοντες· Ὁ θεὸς τῶν
ὑψωμάτων, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν παῖδα ταύτην καὶ εὐλόγησον αὐτὴν ἐσχάτην
εὐλογίαν, ἥτις διαδοχὴν οὐκ ἔχει. Καὶ ἀνήρπασεν αὐτὴν ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐν
τῷ ἁγιάσματι τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ μασθόν. Καὶ ἐποίησεν
Ἄννα ἄσμα κυρίῳ τῷ θεῷ λέγουσα·

Ἄσω ὧδὴν κυρίῳ τῷ θεῷ μου, ὅτι ἐπεσκέψατό με καὶ ἀφείλατο ἀπ’
ἐμοῦ τὸ ὄνειδος τῶν ἐχθρῶν μου· καὶ ἔδωκέν μοι κύριος καρπὸν δικαιοσύνης
αὐτοῦ, μονοουσίον πολυπλάσιον ἐνώπιον αὐτοῦ.

* Τίς ἀναγγελεῖ τοῖς υἱοῖς Ῥουβὶμ ὅτι Ἄννα θηλάζει; ἀκούσατε, ἀκού- *82
σατε, αἱ δώδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι Ἄννα θηλάζει.

Καὶ ἀνέπαυσεν αὐτὴν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ἁγιάσματος αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν
καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Τελεσθέντος δὲ τοῦ δείπνου κατέβησαν εὐφραινόμενοι
καὶ δοξάζοντες τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

VII. Τῇ δὲ παιδί προσετίθεντο οἱ μῆνες αὐτῆς. Ἐγένετο δὲ διετὴς ἡ
παῖς, καὶ εἶπεν * Ἰωακείμ τῇ Ἄννα· Ἀνάξωμεν αὐτὴν ἐν τῷ ναῷ Κυρίου, *83
ὅπως ἀποδῶμεν τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγειλάμεθα, μήπως ἀποστείλῃ ὁ δε-
σπότης ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἀπρόσδεκτον γέννηται τὸ δῶρον ἡμῶν. Καὶ εἶπεν Ἄννα·
Ἀναμείνωμεν τὸ τρίτον ἔτος, ὅπως μὴ ζητήσῃ ἡ παῖς πατέρα ἢ μητέρα.
Καὶ εἶπεν Ἰωακείμ· Ἀναμείνωμεν. Καὶ ἐγένετο τριετής ἡ παῖς, καὶ εἶπεν

* totus populus: Fiat, fiat, Amen. Et obtulit [Ioachim] illam sacerdo- *81
tibus, et benedixerunt eam dicentes: « Deus altitudinum respice
super hanc puellam, et benedic illi benedictione, quae intermissionem
non habeat ». Arripuit eam mater sua, et dedit illi uber, et fecit Anna
canticum Domino Deo dicens: « Cantabo laudem Domino Deo meo,
quia visitavit me, et abstulit a me opprobrium inimicorum meorum.
Et dedit mihi Dominus Deus fructum iustitiae multiplicem in con-
spectu suo. Quis annuntiabit * filiis Ruben quod Anna lactet? *82
Audite, audite, duodecim tribus Israël, quia Anna lactat ». Et re-
clinavit eam in loco sanctificationis suae, et exivit, et ministrabat
ipsis. Completo autem convivio discesserunt laetabundi glorificantes
Deum Israël.

VII. Puellae autem apponebantur menses eius. Facta autem
biennis puella, dixit Ioachim * Annae uxori suae: « Introducamus *83
eam in templum Dei, ut reddamus votum nostrum, quod promisi-
mus, ne avertat a nobis faciem suam Dominus et inacceptum fiat
domum nostrum succenseatve in nos ». Et dixit Anna: « Exspectemus
tertium annum, ne forsitan requirat puella Patrem et Matrem ». Et
dixit Ioachim: « Exspectemus ». Et facta est triennis puella, et dixit
Ioachim: « Vocate puellas Ebraeorum immaculatas, et accipiant sin-

*84 Ἰωακείμ· Καλέσατε τὰς θυγατέρας τῶν Ἑβραίων τὰς ἀμιάντους καὶ λαβέτωσαν ἀνὰ λαμπάδα, καὶ ἕστωσαν καιόμεναι, ἵνα μὴ στραφῇ ἡ παῖς εἰς τὰ ὀπίσω καὶ αἰχμαλωτισθῇ * ἡ καρδία αὐτῆς ἐκ ναοῦ κυρίου. Καὶ ἐποίησαν οὕτως ἕως ἀνέβησαν ἐν τῷ ναῷ κυρίου. Καὶ ἐδέξατο αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ φιλήσας εὐλόγησεν αὐτὴν καὶ εἶπεν· Ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ὄνομά σου ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς· ἐπὶ σοὶ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν φανερώσει κύριος τὸ λύτρον αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. Καὶ ἐκάθισεν αὐτὴν ἐπὶ τρίτου βαθμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπέβαλεν κύριος ὁ θεὸς χάριν ἐπ' αὐτὴν, καὶ κατεχόρευσε τὸς ποσὶν αὐτῆς, καὶ ἡγάπησεν αὐτὴν πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ.

*85 VIII. Καὶ κατέβησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς θαυμάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν δεσπότην θεόν, ὅτι οὐκ ἐπεστράφη ἡ παῖς πρὸς * αὐτούς. Ἦν δὲ Μαριάμ ἐν τῷ ναῷ κυρίου ὡς περιστερὰ νεμομένη, καὶ ἐλάμβανεν τροφὴν ἐκ χειρὸς ἀγγέλου.

*84 gillatim lampades, et sint accensae, ne convertatur puella in posteriora et abducatur * mens eius ex templo Dei ». Et fecerunt sic, donec ingressae sunt templum. Et recepit eam Princeps Sacerdotum, et osculatus est eam, et dixit: « Maria, magnificavit Dominus nomen tuum in cunctis generationibus: et in ultimis diebus manifestabit in te Dominus pretium redemptionis suae filiis Israël ». Et constituit illam super tertium gradum altaris, et immisit Dominus Deus gratiam super ipsam, exsultabatque subsiliendo pedibus suis: et dilexit eam tota domus Israël.

*85 VIII. Et descenderunt Parentes eius admirantes et laudantes Deum, quia non est * conversa puella erga illos. Erat autem Maria instar columbae educata in templo Domini, et accipiebat cibum de manu Angeli.

EXPLICIT

ENCHIRIDION MARIANUM

BIBLICUM PATRISTICUM

AD MAIOREM GLORIAM

DEI ET DOMINI NOSTRI

IESU CHRISTI

AD LAUDEM

MATRIS EIUS SEMPER VIRGINIS

MARIAE